

Тюбешиу

Россейни Жигитлери республиканы жаш төлюсю бла байламлыкьда

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков төнөнө, эки жыл мындан алгьада, Хорламы юноню алында Къабарты-Малкъарга патриот жумушлары бла «Ата журтну жигиттерини вхастасы» Битуроссей акичаны бардырырга келген Россейни Жигитлери бла тюбешиди.

Хурметли къонакъла Нальчикде «Махтаулыкьну өмюрюк оту» мемориалга голле салгьандыла, Республикалы жаш төлюню ююнде къуанчы ишлеге къатышхандыла. Эки кюнню ичинде ала районлагьа барлыкьдала эмда школлада кишиликни дерслерин өтюрлюкюделе.

Ол бизге уллу сыйды эмда республикага магьаналы жумушду – Россейни Жигитлери Къабарты-Малкъарны жаш төлюсю бла байламлыкьдадыла. Жаш адамлагьа бусагьатда Ата журтка кертичилик, жигитлик бла аскер борч не болгьанларын энчи аллай адамладан эшиткен бек магьаналыды.

Совет офицерлени бла солдатланы Уллу Ата журт урушда жигитликлери бла югюлню батырлыкьлары бизни тарыхьбызны жаңыдан төрлендирип жазарга онг бермеген шартды. Төлюнени байламлыкьларыны хайырдыан Ата журтну къоруулауучусуну

сыйлы жумуш сакьланганлай турды – бизни россей аскерилери белгь алгыныча баш кётюрюрге илген фашизмге СВО-да къажу сөрмешедиле.

- Россейни Жигитлерины жамаят

уат ишлери ёсюп келген төлюню кюйретуге уллу къошумчулукьду, Саутланган кючлени запасадыгь офицерлерины «Мегалир» миллет ассоциацияларыны биригуюне, хар сыйлы къонагьыбызга

чакьыруубузга ыразы болуп Къабарты-Малкъарга келгире онг тапханлары ючюн ырызакьымы билдиреме, - деп жазгьанды КъМР-ни Башчысы кесини телеграм-каналында.

Агитпоезд

«Бизни борчубуз тарых кертилик сакьланырча этергеду»

«Унутмаудады бирик. Жигитликады кюч!» деген акцианы чеклеринде Къабарты-Малкъарга Хорламы агитпоезды келгенди. Аны юсюнден КъМР-ни Башчысы Казбек Коковну телеграм-каналында билдириледи.

Россей Федерацияны турлюторлю бөлюмлерини кере къуралган керимючлери болгьан эшелон «Нальчик» темир жол станцияда тохтагьанды. Аны жокьлагь эмда уруш жылланы ачык этилген архив документлери, ол заманы аскер саутларыны югюлгерин, бюгюнлюкде энчи аскер операцияда бизни аскерчилерибиз душмандан сыйбаргьан саутланы бла техниканы керюрге болукьдула.

«Бизни борчубуз совет халкьны аскерчилени, офицерлени, тылда урунганланы, партизан къымылдауьга къатышханланы – жигитликлерины бла батырлыгыны юсперинден тарых кертилик сакьланырча этергеди.

Ата-бабаларыбызны махтаулу

адет-төрелерин бюгюнлюкде энчи аскер операцияда Ата журтларын

къоруулагьан аскерчилерибиз да намьсы бла андан ары бардыра

дыла. Мындан 80 жыл алгьадача, Ата журтубузу къадары хар бирибизни жигерлигине бла жигитлигине, жамаятуьбызны ниет чыныгьулугьна кере болукьду.

Къабарты-Малкъарда жашагьанладан келгенди Хорламы поездин жокьларьларына эмда ары сабийлерин да элтириклерин ийнама. Кёчючю музей 1945 жылда Хорлам къаллай уллу къыйынлыкь бла келгенин, ол таматарларыбызны бизге, аланы мамыр кёкню тюбюнде жашагьан туудукьларына, къаллай уллу саугьа болгьанын эсибизге салады. Аны барьбыз да билгире эмда унутмагьга керекчибиз, - деп жазгьанды Казбек Коков телеграм-каналында.

Эсгерти: Хорламы агитпоезин Россейни Къоруулау министрствосу Россейни темир жоллары бла бирге къуаргьанды. Эшелон битен аскер округлада болукьду, Россейни 61 субъектинде 75 шахарда бла элде тохта-рынды.

Ётгюр танкчы

Уллу Ата журт урушда бочарыны бет жарыкьны толтуруп, халкьларыны өхтеми болуп къайтан жигит уланарьбыз кеп эдиле. Биз да бизни аллай жашларыбыздан бирини, Залиханланы Ибрахимни жашы Магометни, юсюнден айтырга сюебиз.

Петербургда Уллу Октябрь революция болгьан кезиде,

Кавказда да азатлыкьню юню тиледи. Ол ююндеде оьгары басканын Залиханланы койюрю бютонда насылы эди. Сейримди... Ибрагиме тулар жашчыкь тууды. Кесине да Магомет деп атаидыла. Аны сабийлиги, акъылбалыкь болгьан жыллары да Минги туну этегинде етедиле. Жашауунда биринчи таукеп атаманлы ол Питюгорск шахарда устаз курс-

ладан башайдыла. Аланы бошажьандан сора Залихан уллу Элбурс районда комсомолну секретеры болуп ишленгенди. Аскер борчун толтурурга да Магомет ол кезиде кетгенди. Аны сабийликден келген мураты толды: анга 1938 жылда Т-34 деген темир машинаны жюрюкторге бюурадыла. Ол аскер къуллукьну битен таскарларына Магомет бла бир экилажга тюшеди. Таулу жашланы жигитликлерины юсюнден газетте бла журналла жазын башайдыла.

Залихан уллу бла Атырзада уллу кесирини аскер борчаларын толтура, берген апталарына кертичи боладыла. Аны ючюнд СССР-ни Баш Советини Президиумуну Указы бла 1940 жылда ала Къызыл Байракьны орденлери бла саугьаландыла.

Уллу Ата журт урушун юсюнден жарьулу ханар а Маго-

метге Калугьа жетеди. Фашистте бла биринчи койкюз сөрмешлеге ол Смоленск шахарны тийресинде киреди, къазуатни кезиюнде жаралы да болады. Хали онгларакь болгьанлай, битгьы артка, урушурга къайтады. Стратегия магьаналы жолланы биринде ол къырькь сагьат тохтаусуз бардырылган сөрмешге къатышды. Ол урушун кеси келери бла кергелгени гитлерчилерден сау къулугьан болмагьанын айта эдиле. Магометни бригадасына бу буйрукь берилгенде, аскериле андан артка чьгарла деп хазна ийнаны жокь эрди.

Ахьры 2-чи бетдеди.

Эл миюк Тышына аслам продукция жиберилгенди

Быйыл Къабарты-Малкъардан тыш регионлагьа бир кесек жемеш продукция жиберилгени юсюнден билдиргенди Россельхознадзорну Шимал Кавказда регионла аралы бөлюмонден.

Ведомствода айтханларына кере, республикада молклетте айны ичинде башха жерлерден алычулагьа 79,6 миң тонна алма эмда жарым миң тонна эрик сатхандыла. Оьтгьан жылны ол кезиюу бла тенгештиргенде, биринчи кёрюмде 80 проценте аслам болгьанды.

Сатыу бардырылган регионланы саны да кёбейгенин белгилегенди Россельхознадзорда. Къабарты-Малкъарда өсген жемешлени иги да узакь жерлерде да сатып алырга болукьду: Приморск крайда, Бурятияда, Чойот автоном областьда, сора дагьында Луганск элде Донецк Халкь Республикаларда.

Тышына жиберилген продукцияны талпыгына ведомство дайым кёз-кюлакь болады. Аны лабораторияларын да тинтип, аурууладан, заранлы къурт-къурурсхаладан таза болгьанына шагьатлыкькь этген къагьытланы да жарашдырыгьандыла.

Картоф салыу башлангангьы

Республикада картоф салыу да башлангангьы. КъМР-ни Эл миюк министрствосундан билдиргенлерича, быйыл ол жети миң гектарда өсдюрюлюкюде. Башха жылла бла тенгештиргенде, аны ёлемеи хазна төрленгенди.

Белгилсимиз, бизде картофну өсдюрюуу бла асламьсында уллу молклет угьай, ачы иеле кеслери кюрешиде. Тийишли жерлени экиден бири өзени тийреледише – Прохладна, Зольск эмда Терк районлада.

Эсге сала айтханда, Битыр Къабарты-Малкъарда 160,6 миң тонна картоф өсдюрюлюгенди. Аны тиркиликлиги да кеп къалымлы төрт процент кюшонды.

УлБАШЛАНЫ Мурат.

КъМР-ни Башчысы

Казбек Коков Къарачай халкьны жангырыу кюню бла алгьышлагьангьы

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков къарындаш Къарачай-Черкес Республикада жашагьанлары Къарачай халкьны жангырыу кюню бла алгьышлагьанды. Аны юсюнден республиканы онуоуусу кесини телеграм-каналында билдирди этгенди.

Жорегимни төренинде Къарачай-Черкесни Башчысын Темурзеланы Рашидини эм республикада жашагьанлары байрам бла алгьышлайла.

Жангырыуну кюню къарачай халкьны жигитлигени бла кишиликени эм эркинликте итинуюлгоно белгисиди. Кёчюнчюнокюн кезиюнде битен сынагьан къыйынлыкьлагьа да къарамай, халкь тугьган жерине къайтханды, кесини бурдунгьан келген төрелерин, ана тилин, маданиятын да сакьлап.

Бюгюнлюкде Къарачай-Черкес Республиканы урунурга сюйгөн халкьны Президентибиз Владимир Путинни башламчылыгы

бла жашауда бардырылган миллет проектлени эмда регион программаланы жетишимли тамамлайды, тохтамагьанлай эм чыныкьмагьанлай алгьа барыуну юлгюсюн кёргозтеди.

Къарындаш Къарачай-Черкесни аскерчилери энчи аскер операция бардырылган жерде бизни жерлешерибиз бла билекден-билекге эм Россейни битену регионалрандан къатышхан жашла бла Ата журтну къоруулау бла байламлы къаты жюрешин бардырадыла.

Къарачай халкь къырлада эмда кеси жашагьан республикада жетишимли барды алгьа, Ата журтубуз андан да кюлю болуп ючюн иги къошумчулыкь этеди.

Жорегимни төренинде битену Къарачай-Черкес Республикада жашагьанлагьа тутхучу айнуу, озгурлулукь, монгьлукь эмда ырахатлыкь төжеме, деп айтылды билдирюде.

Жоралау

Уллу Хорламы белгиси – Ёхтемелизбизини бир шарты

Уллу Хорламы юбилейини атында Чегем район да «Эсгеримю эстафетасы» республикалы патриот акциягьа къошлугьанды. Юнарманын, школчуланы бла устаз къаууулары 200-ден артыкь келечилерге 80-метрлик Гевртовский тасманы Чегемни ара орамлы бла элтип, Хорламы белгисини шахарны баш майданында жайгьандыла.

Байрам халда эсгеримю

эстафетасы республиканы ар шахарына – аскер махтаулыкь шахары Нальчикге өтдюроленди.

Патриот акциягьа жержерли власть органланы, право сакьлау структураланы, жамаят биригилени, жаш төлю организациаланы таматалады да къошлугьандыла, деп айтылдыла КъМР-ни Башчысы Казбек Коковну телеграм-каналында.

Къонакъланы, къонакъбайланы да бирикдирген сезим

Экинчи Чегемни 1-чи номерли школуну сабий сальдында Уллу Ата журт урушда Хорламын 80-жылгьына атагьан аламет концерт програмьа къуралгьанды. Аны юсюнден КъМР-ни Башчысы Казбек Коковну телеграм-каналында билдиргенди.

Концертте къаргьанала

грамьа къуралгьанды. Аны юсюнден КъМР-ни Башчысы Казбек Коковну телеграм-каналында билдиргенди.

Концертте къаргьанала

Жамаяут

«Ёлмюсюз полк» онлайн бардырыллыкьы

Уллу Ата журт урушда къатышханла, тылда урунганла, партизанды эмда Ата журт ючюн къызауат этгенле, онлайн халда «Ёлмюсюз полкуну» бир тизгинде, аскерчи шухлары бла бир бирлерине таяна барлыкьдыла. Аны юсюнден КъМР-ни Башчысы Казбек Коков телеграм-каналында билдиргенди.

Ол уллуша къатышхан ветеранланы эсде тутуу бла байламлы аламет

амалды, дагьыда суратларын жангыртырга, тюрсюнюл этерге эм аланы юсперинден социал сетелерде халыларыны жазарга онг барды.

Бу магьаналы жумушха хар инсандан да къатышырга болукьду, ол санда юйорлеригизде ветеранын сураты сакьланмагьан эсе да. Биз кесини телеграм-каналында билдиргенди.

Онлайн-барыу 9 Майда 2025 polk1.ru, сайтда polk1.ru, эм ВКонтакте бла Одноклассики социал сетелени гиче приложениларьында орнатарга болукьдула. Ол урушда къатышхан ветеранланы эсде тутуу бла байламлы аламет

Жазылу-2025

Иги ханарланы эшитючюле болайыкь!

Биз барьбыз да сюйгөн, бек болгьалогьан да жонгь газетибиз «Заманьны» 2025 жылны кызауат этгенле, онлайн халда «Ёлмюсюз полкуну» сакьлангьан жамаятуьбызны башланды. Жамаят керген малкъар халкьмы, келигиз анга уллу кёллюк эмегенлей, хар бирибиз да газетини алырга, озгурга ашыгьайыкь.

Кесини юсюнден айтханда, газетини бетлеринде эм алгьа маданиятка жоралонган материалланы илзеучюме. Белгилерге тийишлиди, ала онда асламдала – жазуучуланы, поэтини, артистлени, муажьачыны, жырчуланы, битену да культурда ишленгенини юсперинден жазылгьанла. Дагьыда

къошаргьымы, адет-тёре бла болгьалогьан материалланы окуп, энчи чыгармакьни ишлеге да кеп дерс окуп, ол а бек магьаналыды.

Жоз жылдан атлагьанды «Заманьны» баш редактору, ол кезиюунде ичинде халкьны жашоуу, юмомош козюлдочо, аны беттеринде шарт кёргозюлгени, башлангьанды. Бюгон да редакцияда ишленгеле халкь бла байламлы хар болумгьа сакь болуп, тоза кёздөн кюрайдыла. Биз, окуучула, аны ючюн бек чырайыз сизге.

Келигиз, «Замань» газетини битену юйорле сыйлы къонакь болурча этеик, кеп къуачуны да болгьайы.

АНКИШИЛЛАНЫ Марат, жырчы.

Магьаналы жумушну тамамлайыкь

Хурметли жамаяут!

Бюгюнлюкде 2025 жылны экинчи жорамна жумуш кюмюне кыялетуу бардырылды. Сизини почтаны битену бөлюмлеринде сюйгөн газетлеригизе бла журналларыгызга жазыуну жарашдырырга онугуу барды. Бу магьаналы жумушну артка салмагьыз. Заманьда тамомланган ишге бир зат жетмейди.

Сизини саламгьыз, «ЗАМАН» газетте 6 айга жазылууну багьасы – 1081 сом бла 56 копекти, Ёлмюсюз полкуну интернетте бу адресини href://smikbr.ru/zaman очуп, ол магьаналы жумушну алай тамомларга да болукьду.

Алайда да, жазылууууз, билеклик этигиз кесини газетинизге.

БИЗИНИ ИНДЕКСИБИЗ – П5893

Сынам	2 бет	Огьурлулукь	3 бет	Бипим	3 бет	Байрам	4 бет
-------	-------	-------------	-------	-------	-------	--------	-------

Сабий садда тиллеге юйретюу онгла сююзолгениде

Излеучюлеге алыкъа жумуш кепню

«Къыйматлы амалланы хайырланьурга кюрешеме»

Къуанч, жарыкьлыкь да аслам эдиле

Георгий Жуков — Берлинни бойсундурган аскер башчы

Георгий Константинович Жуков — маршал, СССР-ни кыруулау министри, Совет Союзну тёрт кере жигити. Аны башчылыгында совет аскерле бек койсоз кызышканы, оларду Хорланы кептергенде, Европаны кыраллары фашизден азатлаганды.

Георгий Константинович Совет кырал кырулганда, Кызыл Аскерге кеси ыразылыгына бля кышуларды. Аны тизгиндеринде Граждан урушка, Деникинге кыажу сермешлеге кытышарды. Ол 1924 жылда Ленинград да аты аскер баш школада билим алды. 1939 жылда Георгий Константинович совет аскерини Монголияда кыауумну командирине салында. Бу кезинде ага Монголияда Халин-Голд черекте ияну аскерини керип, кыруу алыу бля аланы жок эти операция бардырырга шыналады. Ол сермеш Жуков алгандан оюну эте билгенди, душман аскерини тактикаларын керип, аты кыажу тюз оюмла чыгарган кыролгозтгенди. Халин-Голда сермеш совет аскер илмуга киргенди, аны юк бля офицерини юйрете турганды. Бу операция ючюн Жукова Совет Союзну Жигити деген ат биринчи кере берилди. 1940 жылда Сталин Жуков

шахарын кыруулауну Жуковка шынадыла. Ол башчылык этген совет аскерле гитлерчилени айырапты отрядларын жок этпеди, аланы ара шахардан жоо

ну Киевни эски аскер окугууу таматасына салады. Ол жыл ага аскерни генералы деген чин берилди. Георгий Константинович Сталиннге кыралны кызауатка ха зырларга, окурланы аскер фронтлагы бургуга, кыкыруу бардырып, 800 миң адамны алдырга, промшылени предпритияда эс тутула чыарот башларга кереклине кыты болады. Ол кезинде Молотов-Риб-бентроп мамыр пакт кыабил кыропленгеник, ол саклан аскерини керип, кыруу СССР Германия бля бардырылгына тыюнеди генерал. Алай Сталин ага тыгылмайды.

1941 жылда Георгий Константинович Гитлердин кыажу кырууны кырууна СССР Германия бля бардырылгына тыюнеди генерал. Алай Сталин ага тыгылмайды. 1941 жылда Георгий Константинович Гитлердин кыажу кырууны кырууна СССР Германия бля бардырылгына тыюнеди генерал. Алай Сталин ага тыгылмайды.

Сый беруу

Шабат юк кыарачай-малкыр халкыны туугун жерине кыайтына атпаган кыучу-лчы ишле миллетбинин тин байлыгы сакталуу кыыйн салган алимле Жугруубайланы Махтиге бля Будаиланы Назирге эсгерте кыангаланы ачудан башлангандыла.

Бу жумуш ала жашаган Харасна элде эткенди. Ага кыатышырга Харасна шахарны Думасыны депутаты Алийаны Хайса, Кыр-ни Туризм индустриясы сыйлы кыуу-кы

манияда совет аскерлени кыаууна башчылык этгенди, ага бля Саултанган Чюплене министрини орун-басары, Урал аскер окугууу башчысы болады. 1955 жылдан 1957 жылга дери ол СССР-ни кыруулау министри салында.

Жашууу ахыр жылларында Жуков эсгерулерини кытабы бля кыорешгенди. Ага сейир улгу эди, тиражы 8 миллион болганы да ага ша кыатлык эткенди.

Георгий Жуков 1974 жылда 18 июнда ауушканды.

Басмагыз ТИКАЛАНЫ Фатима хазырганды.

Атлары эсде кыалырча

Анда а жыйылгычла Будаиланы Назирге арбына атпагач эдиле. Таркыны эм этнограф Назир Мусуфевдини оосонд айтат, ара келгенге кеп сейир колгопте келтиргенди. Саз ючюн, Харасна шахарны Думасыны депутаты Алийаны Хайса Будаил улга бирге окутуган аны, аны бля шыбулык жюрюктенине юсюндөн айтканды. Филология илмуланы доктор Биттирлына Тамара уа илму статья жазган кезуилеринде Махти эм Назир бля кеп кере кенештерин эсгергенди. Сумайланы Ахмат да милетни уллулугу ма былай адамлары бля өнчөлөгенин айтканды. «Элин ойгойн, аны ючюн кыайгырчан адам эди ол. Биз алай инсандарыбызны эсде тутарга борчубуз», деп белгилегенди.

Жугруубайланы Махти эм Будаиланы Назир бля шыбулык жюрюктон турган топ Бегий-ланы Абдулла а кыарачайлы кыарындашарыбызга халкыны атындан ыргызылгынын жерлерин тапкан кыыйн болуу кыду.

Кызында Полигвалынганы комплекси юсюндөн презентация усталыга халкыны кеп зат бар эди. Бу комплекске окутуу татар тилде барды, ингилти тил терен окутулганды, орус тил да, кырал тил, дерселден бирди. Сабийланы ашары-сулары аламатды, спорт

чусу, предприниматель Боташланы Мусса эм башкала келген эдиле. Алагы Хасани эли администрациясыны башчысы Азаматланы Кыясын, иймам Мисирланы Эман, «Бирлик» жамуауат организацианы таматасы Сумайланы Ахмат, жазуучуларыбыз бля назмуучуларыбыз тобогенди.

Бу аламат жумушун кураууга Боташланы Мусса бля Мечиланы Кизим аты маданият фонд уллу кыыйн салгандыла. Эки эсгерте кыанганы жарашдырырга ачканды Боташу улгу белгенди. Алай бля ол миллетбинин таркыны, маданиятын да саклаууга болмаганча уллу ючюн кыайгырчан турметти бийик болганы кыролгозтгенди. Ол башланчылыккы ахырына жетпиди, былай ишн кураууна уа Фонд кеси боюнча алганды.

Биринчиден кыанкысы Жугруубайланы Махти арбына келгенди. Бек алгы эли иймам Мисирланы Эман дууга туудурганды. Ага бля уа Азаматланы Кыясы, жамуауат атындан айтылык элпирине хурмет этип, бу маганалы жумушун тындырганыга ыспас эткенди. Андан орус Боташланы Мусса бля Махти хайсы Азнауур эсгерте кыанганы ачканды.

Мага былай иш бардырыга эки деген оюмларын бидирди, Азаматланы Кыясын бля Азнауур сөлөшкен эдиле. Мен, ол затны кертти да керекти ише санап, айтылык элимибинин атын саклаууга кыошумулуку этюну кесими борчума санап, ыразылыгымы бидирген

Анда а жыйылгычла Будаиланы Назирге арбына атпагач эдиле. Таркыны эм этнограф Назир Мусуфевдини оосонд айтат, ара келгенге кеп сейир колгопте келтиргенди. Саз ючюн, Харасна шахарны Думасыны депутаты Алийаны Хайса Будаил улга бирге окутуган аны, аны бля шыбулык жюрюктенине юсюндөн айтканды. Филология илмуланы доктор Биттирлына Тамара уа илму статья жазган кезуилеринде Махти эм Назир бля кеп кере кенештерин эсгергенди. Сумайланы Ахмат да милетни уллулугу ма былай адамлары бля өнчөлөгенин айтканды. «Элин ойгойн, аны ючюн кыайгырчан адам эди ол. Биз алай инсандарыбызны эсде тутарга борчубуз», деп белгилегенди.

Жугруубайланы Махти эм Будаиланы Назир бля шыбулык жюрюктон турган топ Бегий-ланы Абдулла а кыарачайлы кыарындашарыбызга халкыны атындан ыргызылгынын жерлерин тапкан кыыйн болуу кыду.

Кызында Полигвалынганы комплекси юсюндөн презентация усталыга халкыны кеп зат бар эди. Бу комплекске окутуу татар тилде барды, ингилти тил терен окутулганды, орус тил да, кырал тил, дерселден бирди. Сабийланы ашары-сулары аламатды, спорт

чусу, предприниматель Боташланы Мусса эм башкала келген эдиле. Алагы Хасани эли администрациясыны башчысы Азаматланы Кыясын, иймам Мисирланы Эман, «Бирлик» жамуауат организацианы таматасы Сумайланы Ахмат, жазуучуларыбыз бля назмуучуларыбыз тобогенди.

Бу аламат жумушун кураууга Боташланы Мусса бля Мечиланы Кизим аты маданият фонд уллу кыыйн салгандыла. Эки эсгерте кыанганы жарашдырырга ачканды Боташу улгу белгенди. Алай бля ол миллетбинин таркыны, маданиятын да саклаууга болмаганча уллу ючюн кыайгырчан турметти бийик болганы кыролгозтгенди. Ол башланчылыккы ахырына жетпиди, былай ишн кураууна уа Фонд кеси боюнча алганды.

Биринчиден кыанкысы Жугруубайланы Махти арбына келгенди. Бек алгы эли иймам Мисирланы Эман дууга туудурганды. Ага бля уа Азаматланы Кыясы, жамуауат атындан айтылык элпирине хурмет этип, бу маганалы жумушун тындырганыга ыспас эткенди. Андан орус Боташланы Мусса бля Махти хайсы Азнауур эсгерте кыанганы ачканды.

Мага былай иш бардырыга эки деген оюмларын бидирди, Азаматланы Кыясын бля Азнауур сөлөшкен эдиле. Мен, ол затны кертти да керекти ише санап, айтылык элимибинин атын саклаууга кыошумулуку этюну кесими борчума санап, ыразылыгымы бидирген

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Ахыры. Аллы 1-чи бетпеди.

1941 жылда бардырылган битен койсоз сармешени кыошону кыатышканы, ол сарду Москва шахарны кыруулагына да. Сынамлы танкчы тактикасына бля урушун та өтдоре билуу бля бек ик аскерине санапты, алычаны сатырылында болганды.

1942 жылы жазында Совет аскер битен фронтла да кыату урушун башкады. Генерал-майор Родиын Бирини гвардияны так корпусу, Дун сууну өтп, душманга кыажу уру эткенди. Кылан шахарга кирген танкчылары кыауумдуна Залихан улга да болганды. Генерал Родин ага «За отвагу» деген майдалны саугалы турп.

Омюрконтраравадканы гвардияны капитаны Залиханланы Магомет урушун Балтий тенгизин жагасындагы Росток деген шахарда болганды. Тенгизни тузу суундан ичкп, жигит жаш журюги бля Улуу Хорлмга кыуангы.

Ата журту бля өткөнгөндиги. 1942 жылда Жуков, Ата журту урушу 1-чи эм 2-чи даражалы орденлери бля, кеп торлоу майдалла бля да саугуланганды. Ата журтуу хорламаны кууанса да, кесини 85 милетини жашаган жеринден кысталып, кыошону танымагызы, билмеген жерге этип төлгөнгөн уа бек эзиле эди журюгу. Урушдан сора кырал куулукка кылар онгу болганырга, басханчы жаш милети бля, халкыны бля бирге болууга ойгойнди. Ол, юйорюн излей, Кыргызыга келеди. Анда тукумууну адамырга башка башка элпеге тоошкен да бек жарсыды. Алай Магомет чынты офицер болганы себепи, аны анда окунда даражасы журюу эди. Не да этип, ол тукумууну адамларын бир жерде жашады излегенди. Бу тилек бля командагачы баргынында, ол а: «Жандыгы кыорукту берсеп, сени тилениги да кыатын» деп жууалды. Ол керок, Калинин

Эмгюр танкчы

урушун бек кызыну жерлеринде сермешгенди. Нызмлы, адепти, аскер борчуна кертчи бля билген таулу жаш кыралны алында анын толтурганды. Аны эсплигини хайрындан Черк шахарны тийресеине келип турган немисли шилон тукумунда.

Омюрконтраравадканы гвардияны капитаны Залиханланы Магомет урушун Балтий тенгизин жагасындагы Росток деген шахарда болганды. Тенгизни тузу суундан ичкп, жигит жаш журюги бля Улуу Хорлмга кыуангы.

Ата журту бля өткөнгөндиги. 1942 жылда Жуков, Ата журту урушу 1-чи эм 2-чи даражалы орденлери бля, кеп торлоу майдалла бля да саугуланганды. Ата журтуу хорламаны кууанса да, кесини 85 милетини жашаган жеринден кысталып, кыошону танымагызы, билмеген жерге этип төлгөнгөн уа бек эзиле эди журюгу. Урушдан сора кырал куулукка кылар онгу болганырга, басханчы жаш милети бля, халкыны бля бирге болууга ойгойнди. Ол, юйорюн излей, Кыргызыга келеди. Анда тукумууну адамырга башка башка элпеге тоошкен да бек жарсыды. Алай Магомет чынты офицер болганы себепи, аны анда окунда даражасы журюу эди. Не да этип, ол тукумууну адамларын бир жерде жашады излегенди. Бу тилек бля командагачы баргынында, ол а: «Жандыгы кыорукту берсеп, сени тилениги да кыатын» деп жууалды. Ол керок, Калинин

Сый беруу

Шабат юк кыарачай-малкыр халкыны туугун жерине кыайтына атпаган кыучу-лчы ишле миллетбинин тин байлыгы сакталуу кыыйн салган алимле Жугруубайланы Махтиге бля Будаиланы Назирге эсгерте кыангаланы ачудан башлангандыла.

Бу жумуш ала жашаган Харасна элде эткенди. Ага кыатышырга Харасна шахарны Думасыны депутаты Алийаны Хайса, Кыр-ни Туризм индустриясы сыйлы кыуу-кы

манияда совет аскерлени кыаууна башчылык этгенди, ага бля Саултанган Чюплене министрини орун-басары, Урал аскер окугууу башчысы болады. 1955 жылдан 1957 жылга дери ол СССР-ни кыруулау министри салында.

Жашууу ахыр жылларында Жуков эсгерулерини кытабы бля кыорешгенди. Ага сейир улгу эди, тиражы 8 миллион болганы да ага ша кыатлык эткенди.

Георгий Жуков 1974 жылда 18 июнда ауушканды.

Басмагыз ТИКАЛАНЫ Фатима хазырганды.

Тасхачы, огурулу устаз

Мызыланы Жарахматны жашы Адрай, республикада белгилу устаз. Улуу Ата журт урушда алынган хорломга кыош кыошчон таулу жашалады. Ол 1910 жылда Чегем аууунда Думала элде турганды. Аны башлангыч мектепте башагыра бошагырчан сора, билими Ленинни окуму шахарчында өсдоргенди. Ол замананда бек педагогика институту ачарга улгу эс белгиленди. Ага чыккы ишленгинчи, институт Платерода болуп, студентле анда окугандыла. Адрай да ол институтта ачылган экижылыккы устаз курсуна окуганды. Аны бошоп, Адрай тууган элине кыайтышканды. Жаш, аруу сыратты устаны сабиле, таматала да бек ойгойнди, ишин да жаратканды. Алай болса, ол жаш адамды бир кесектен шолкуну директорну куулугуна салмас эткенди. Отузунчу кыруулу жылда да арта кыалып, жашууу уруштан заманы эди ол. Болсада ол мамыр жашуу узак бармаганды: Улуу Ата журт уруш башлангыч, Адрай да, аны теглерин да тутууган жерини душман кыруулауу баш борчларына санаганды. Алай бля военкоматлагы табылганды.

Ю ая журюгенди ары Адрай, аны фронтка керелерин излет. Чыгаргындагы алай а урушка угай — Адрайны Прохлад-ный жанында кыруулау мадарла этилген жерге ийгенди. Алай а ол анда кеп турмушунда. Аны Азмамиев аскер таматаланы, политработниклени хазырлаган училчеге жибер-

тарыхына кирген, аны таңг атканды — кычюнолокококо тангы.

Адрай бля аны юйдегиси 1942 жылгы ахырын да Адрайны 155-чи эки стрелковий бригадага кычюрогенди. Ол дивизия Шимал Кавказы кыруу-

да жетпей, жесирликте кышкында. 1942 жылгы ахырын да Адрайны 155-чи эки стрелковий бригадага кычюрогенди. Ол дивизия Шимал Кавказы кыруу-

лаганды. Новочеркасск тийресеинде Сахарна гора этип барган ачы урушала бля бир душман дот баш кыотормей, алгы атам эткендери болганды. Адрайны ол дзотну чыкканы, тасхачлыккы этинде жигитини ючюнд да Ата журт урушун II даражалы орденине тийиш-ли кыргенди.

1943 жылда февральда Кырым станцианы кыянында барган сермешкени кезуилеринде, душман орналган жерге тасхага барып кыайты келе, Адрай аруу жаралы болганды. Госпитальда ик кесе жатып, ол бутун да кесирип, онг кезине кыуулукту тоошот, комиссия аны юйоне ийгенди.

жыгарымаганды. Алай бля, сюрюгенде Лиза, Зариф, Кынашбайлы деп юк сабиди да кыошулуп, Мызыланы Адрайны юйорю башка элпирине, Янкойе элде тохтаганды. Юйор тамата, 1975 жылда солугуа кетгинчи, шолда ана тилден бля адыбаттан дери келетти.

Уруш кызауатында терен жигитликтери ючюн лейтенант Мызыланы Адрай Ата журт урушун II даражалы орденине, бир курауу жумушундагы кыошунууу ырызлыккы кыагытча да тийишли болганды.

Малкыр халкыны жигит жашы, огурулу устаз Мызыланы Адрай дунисын 1981 жылда алышканды.

Адрайны бля Абийни юйоринери элпирине, башка тамангына да юлгюге туткандыла. Аланы жашлары Далхат, эконо-мика имуланы кандидат, Тирнызууда волфрам-молибден комбинатча таматалык этип турганды.

Аны акылынын келгинин, огурулуугуну болгон да эсгерте билгенде, ага кыошунууу ырызлыккы кыагытча да тийишли болганды.

Малкыр халкыны жигит жашы, огурулу устаз Мызыланы Адрай дунисын 1981 жылда алышканды.

Сынам

Сабий сагга миллеге юйрөтүчү онгла кыозюлгөнгө

КыМР-ни Жаркыклардыруу эм илму министрствосуу Жамуауат совети Чегем шахарда «Ручёк» сабий садны мурдорунда кезилуе жыйлууну бардырганды. Ага КыМР-ни жаркыклардыруу эм илму министри Анор Эзозов, жамуауат советини башчысы Жагга Сохроков, Чегем районну Билим берүү управлениыны таматасы Жанна Арпиева, Жамуауат палатаны келечиси, «Эльбурсууду» фонду КыМР-де филиялыны таматасы Аналаны Марат эм башкала кыатышкандыла. Дагыда Кызылдан бля

тилени маганалары чертпенди. Миграция толкунуна эсе аспак, бизни адамларыбыз узак жерлерде да ишленгендер эсгерсек, ангылыууну бардырганды. Ага КыМР-ни жаркыклардыруу эм илму министри Анор Эзозов, жамуауат советини башчысы Жагга Сохроков, Чегем районну Билим берүү управлениыны таматасы Жанна Арпиева, Жамуауат палатаны келечиси, «Эльбурсууду» фонду КыМР-де филиялыны таматасы Аналаны Марат эм башкала кыатышкандыла. Дагыда Кызылдан бля

Владикавказдан специалистте да онгайыл халда кыошулгандыла.

Бу жыйлыу сабий садда баргыныны баш сылтауу макемеде бусагата бари турган сабуу «Ручёк» федерал санму майдалы, мында юк жылларындан башлап, сабийлени малкыр, кыабарты, орус, ингилти тилгеге юйрөтпеди. Алгы арсарлы да болгандыла, алай иш кыролгозтгенди, бу ыдыра жетишимле болукудула. Сабий садны директору Лариса Керфова: «Бу башланчылыккы бек сейинди. Балачыкка жангы сөзлени тер билемди. Юйрөтүмө курсуна окугандыла, былай кыыйн ишн тап бардырырга хазырлангандыла», дегенди.

Былайды аны чертчи бля шарт: кыабарты сабиле жалаңда кесирини ана тилперинден сора да, малкыр тилге да юйрөтпеди, таулу сабиле да — алай. Бу акыл эртдөрдөн бери айтылып турганды, алай шындогө дери амал этилмегенди. Жаннети болсун, Нальчик жаныны жыйрыма биринчи шолкуну директору Кочемеланы Салих Темдаровун бир отуз жыл мындан алгы «Заман» газетте интервьюсуна айткан эди: «Республикада халкылары араларында шудылуку болуп ючюн, кыабарты сабийлени малкыр тилде, таулуаны уа кыабарты тилге юйрөтпө керекди».

Ана тилге сабийлени юйрөтүмө уллу кыыйн салынып башланганы кыуандырыды. Аны бля бирге жыйылганга орус эм ингилти

тилени маганалары чертпенди. Миграция толкунуна эсе аспак, бизни адамларыбыз узак жерлерде да ишленгендер эсгерсек, ангылыууну бардырганды. Ага КыМР-ни жаркыклардыруу эм илму министри Анор Эзозов, жамуауат советини башчысы Жагга Сохроков, Чегем районну Билим берүү управлениыны таматасы Жанна Арпиева, Жамуауат палатаны келечиси, «Эльбурсууду» фонду КыМР-де филиялыны таматасы Аналаны Марат эм башкала кыатышкандыла. Дагыда Кызылдан бля

Малкыр халкыны жигит жашы, огурулу устаз Мызыланы Адрай дунисын 1981 жылда алышканды.

Адрайны бля Абийни юйоринери элпирине, башка тамангына да юлгюге туткандыла. Аланы жашлары Далхат, эконо-мика имуланы кандидат, Тирнызууда волфрам-молибден комбинатча таматалык этип турганды.

Аны акылынын келгинин, огурулуугуну болгон да эсгерте билгенде, ага кыошунууу ырызлыккы кыагытча да тийишли болганды.

Малкыр халкыны жигит жашы, огурулу устаз Мызыланы Адрай дунисын 1981 жылда алышканды.

БАЙСЫЛЛАНЫ Марзип. Сурау авторду.

ТЕРЕЗЕ ТЮБЮНДЕ БЕЛГИСIZ КЪАБЫР

Бир жол байланы Мурат, редакцияга сөлөшкөн, былай дейди: «Тереземи түбүндө Улуу Ата журт урушуну кезиңде асыралган совет аскерини къабыры барды. Анам сау заманда анга къарат, тап халга келгени андан алыкъ баскыча этип турганды. Ол дунисын алышканы мен да къз-къулак болома. Алай башха аскерчиле бла бирге къабырлада тийишсича асырлаа, иги тойюлмо эди, деп келеди акылыма».

Андан сора Урушун, урунуну ветеранларыны Нальчик шаары бирден таматасы Абулхайыр Мустафа, аскерчиле, илзеу ишле бла корешкен бир къауум адам да ол юйге барабыз, керөбиз. Къабыры төгөргө темир чадиччицк бла бегитилми, къатында голчокле да ёсе эдиле. Сора алайда асыралган аскерини сюеклерин алып, Нальчикде

орус къабырлада, башха солдатланы къатларында аскер хурмет бла асырлаа деп онуу этиледи.

Аны айта келгеним, Улуу Ата журт урушун кезиңде ёлоп, атлары белгисиз болуп турган аскерчилени табып, улуу хурмет бла асырау республикада бек биринчи 2011 жылда башланган эди. Жаланды Минги тауну тириесинде окуна 352 солдатны ёлюгү табылганды, аладан элли алысканы эли тохташдырылганды. Ол иш бюгонюкде да тохтамаганды. 1943 жылны 17 февралында совет алынистлени

къаууми бек къыйын ёлүгө чыгадыла. Ол заманда ала Минги тауну эки тѳпсине да совет Союзу байракъларын орнаткан эдиле. Ары дери уа Кавказ ююн къыны къазаат барганды. Аны юсюндөн бек «Элбрус мемориал» илзеу отрядны башчысы, устаз Тилланы Фатимат тынгыла халар айтханды.

АЛА УА ЖАРШАГА СЮЕ ЭДИМЕ

Хасанинда терезе түбюндө асыралган аскерчи ким болганын, жарсыуга, тохташдыралмагандыла. Алай жанында уа окъ тыгын белгиси сакланганды.

Минги тауну сырларында табылган ёлокөндөн бирини уа къоюн хуржунда 15 эмда 20-капеклик

Огъурлупукъ

Излеучюлеге алыкъа жумуш кѳнгю

ахкала акъ къоп жаулукъчыкъа чѳрегилни табылган эдиле. Аны тапхална айтканга кѳре, ала къанга болып эдиле. Сейир тойюлмодо, адамны къан ызы алай бир жылы ичинде сакланганды. Сѳзсюз, Хасанинда асыралган, Минги тауну сыртында ёлокѳрлери табылган жаш-лаа арымей болганды. Бийикледе уруш этген къызыл аскерчилени бек таматаларына жыйрма жети жыл бола эди. Фатимат айтканга кѳре, алайны ёлокѳрлери ала он-бек минут мындан алга ёлгенча саклангандыла. Сѳзсюз, ала барысы да жашарга, юйлерине хорлам бла къайтырга мурат этгендиле.

«2011 жылда жылы болуп, къар иги да эрийдиле. Ол заманда уа канат жолу ишлетген кѳруулушчула биринчи керѳе Минги тауну ол тийресинде болган къазаатда жолголганлары ёлокѳрлин, сауутларын, лисъчоларын, къызыл аскерини киталыкъларын, дагында алаага ушап затларын да тапхандыла.

Алайлада фашистлени тау бригадаларыне кереклери да болгандыла: зарфха урган машина, къазаат пече. Ала бюгон да хайырлангандыла» - дейди Тилланы Фатимат.

Андан сора 2012 жылда Фатимат, аны биргесине бу огурлу иш бла корешгенле, ол жердеде жашаган Непеланы Магомет, Журтубайланы Хусей, Темомланы Зейтун, Тилланы Юсюп, Курдлананы Омар эмда башкала «Мемориал Элбрус» жамауат илзеу отряд, къурагандыла. Бюгонюкде ала 133-ден аслам къыйын экспедицияда болгандыла, мингле бла тарых магваналы затла тапхандыла. Алайны Терс-Къолада школуну арбазында, Къабатыр-Малкъар къырдал университетде, кадет школ-интернатлада, дагында кѳп башха жердеде да кѳрготгениле.

«Битеу илзеу ишлени отрядны къаууми эмда энци хазырланган аскерчиле бардырадыла. Бизде волонтерла жокъдыла. Нек дегенде Минги тау - къыйын къады, илзеучюле бирде тѳрен бутюгъолаа тошедиле, аладан ёлокѳрлени чыгардыла. Алайны ишлери бек къыйынды, кѳркѳуулуру, алай жу-

мушуну ким да этип къоалыкъ тойюлдо» - дейди отрядны башчысы.

Экспедицияга чыгардан алга Фатимат энци маршрут листле жарашдырады. «Ала Подольске Къоруулау министрствону ара архив материалларына тийишликде къурадалыла. Алада Элбрусда къазаатка къатышканыны тизмеси берилгенди. Анда 381 тукум ат барды» - деп да къошды мени ушакъ нѳгерим.

«ЭДЕЛЬВЕЙС»

Немисиле Ставрополуну, Армавири эмда Майкопун алгандыны сора, Къабатыр-Малкъарга келип, 1942 жылда Европаны бек бийик тауну эки

тѳппесине да кеслерини фашист штандартларын орнаткан эдиле. Бек алга уа душман «Онѳиреулени ышакъны» биледиди, айта жуукъ заманын ол тийрени контролда тутханды.

Ол жыл лейтенант Гурген Григорьянцыны ротасы Минги таунга барды, немисилени андан къош этерге деген буйрукъну толтурурга. Тарыхчыла айтканга кѳре, кюче тент тойлол эдиле. Григорьянцы солдатлары маза къалмай барысы да алайда ёледила. Гургенни кесин да иги кесекте дери тапмай тургандыла. 2015 жылда уа аны ёлюгү Минги тауну сыртында табылганды. Аны этинде болган татуировкаларындын таныгандыла.

«Ол эки алгына жаралы болганындын сора да: «Урал», «Алга», «Сталин ючюм!» - деп чакырып турганды солдатларын къазаатка.

«Мен бу орусуланы аныгалаймаймы: бизни хорлапалмакъларын да биле турганыла, толкун-толкун болуп, чыранга кесерини ата эдиле. Адамларыны кѳп къорагъанларына да къарамай, чакырууларын тохтамай эдиле» - деп эсгерге эди арта тау дивизияны капитаны Хайц Грот.

Болсада ич аман немисилени Кавказдан, итлени, къыстаган эдиле. Таулада бѳген аруи гол «Эдельвейс» фашист операцияны белгиси болганды эди. Алай ол алгага бек кѳжур болгандыны: сау къалганы арта кеткенди, кѳлѳрлери да ахыр сокулупуларн ол тийредѳе тапханды.

1943 жылны 17 февралында уа совет алынистлени отряды Минги таунга чыгып, немисли штандартланы атып, Совет Союзуны байракъларын орнатды.

ТАРЫХЫ МИНГИ ТАУ

Элбрусда кѳп зат Улуу Ата журт урушун эсге тѳшѳрди. «Мир» станцияда «Минги тауну тириесин къоруулай жан берген жигитлеге» эсгерте сюеледи. Аны юсюнде Совет Союзу «Жигитлерини атлары» жаздырыла. Къатында уа дунисине башында бек бийикте биринчи керѳе къурагъан музей барды. Туристле мемориалны, музейни да жокъламай кетмейдиле. Былтыр а анда Улуу Ата журт уруша жораланган майдан ачылганды. Ол къырдала бек бийикте орналган тарых-турист магваналы объект. Аны кесин да РФ-ни Кавказыны аныгтуу институту къураганды.

«Ол Хорпаны 80-жыллыгына жораланган уллу проектни бир кесегиди. Бек алга 1942 жылда ол тийредѳе болган къазаатла бла байланышы жауу жолла, андан сора уа мадаан ишлерге кѳлѳшгени биз. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Минги тауну тириесин кѳп миллетлени келечилери къоруулагандыла. Алайны араларында эбизеле, дюгериле, орусула, эрмениле да бар эдиле. Ол жерли адамла уа алаага къоаларындан келгенича болушукъ болганды. Алай э келгенде суратка тошѳрге эмда ол къыйын айлану юсюндөн кѳп билирге болукъдыла. Биз ол заманалы Къабатыр-Малкъарда жашаганла эмда бери къоначкъа келгенде эсперинде тутарча этерге сюебиз» - дегенди РФ-ни Кавказыны аныгтуу институтуну маркетинг департаментини директору Валерий Желателе.

Биллим

«Къыйматлы амалланы хайырланьгъа кюрешеме»

Ксаналаны Жаннета Ёсѳп келген тѳлѳню окутууга бла юйретуге юлюшон къоша, окуучуларында, алааны ата-аларында да ырызлыкъга тийишлик бла келеди. Аны къалай ишлегени, усталыгына къалай кѳло бла берилгени а биринчи керѳе «Ана тилим - жаным-тилим, мени дуниям!» деген республика даражалы фестивалда кѳрѳрге тошгениди.

Алгаръада уа ол, «Орлята Россие» программаны эчкиликлерине тошконе, Къабатыр-Малкъардан аны бла байламлы тобушеуге сайланган алты устазны санында «Орленок» битеуроссей сабий лагерде болганды.

Бюгонюкде Звѳзданы послѳканы битеулю билим берген мектебинде башланган классны окутады. Биз а аны бла усталыгы бла байламлы жолочулугурун, билим беругеде торленилени исперинден да ушакъ этгенбиз.

- Жаннета Кашаубиевна, «Орлята Россие» программа бла байламлы тобушеуге къатышканысы. Айхай да, кызыл кюле ушакъ жыны бла сынам жыйындарыгъа ахшы амал да болады. Аныгласатъгъы эди бу программа кимилге деп къурады болганды, нек жаны бла магваналыды билим беруге эмда юйретуге?

Кертуди, ол уллу да, ахшы да сынам болганды. Аны уа саудай да къырларыздан 300 адам келгенди - асламысында башланган классны усталары. Нек дегенде «Орлята Россие» - ол гитчелени, 1-4 классны окутуу эмда юйретуу бла байламды.

Тобушеу айты юнюн ичинде барганды. Анда уа эм алга теориялы кезуию, башхача айтханда уа, лекци-

сюенибиз себепли уа, ои оюналаа къарарга биргеме барып турган окуучулармын жыйын, ала бла хазырлаган эдик фестивалда «Классдан тышнда иш» бѳлюгѳе сахна оюну да. Ала бла ол жумушу бардыра туруп да, бир затны аныгалаганыма.

Айтырга, бизни таула сабийчикле нек эсе да асыры иймендикле. Оюмларын кѳп къарамларын айтырга да тартынадыла. Билим окутуу турсала да, аныгалаганыларн бизге эшитдирирге ашыкмай, буюгъун туруга ёчѳюле.

Аныгалаа бѳлюгѳеде къатыша туруп, сахна оюну салганыбыздан, къоначканы аллына чыкъган кезиуде алгышларыбызны неда замун, тепсеу-жырларыбызны болсун, ха-

ла болгандыла. Ызы бла уа бизге торлю-торлю методикала бла къалай ишлерге болугъун, неге бегирек эмда энци эс буругъа тийишлигин да аныглатхандыла.

Бизге алгын класс бла ишлеген - ол мектепни директорун юйретуу жаны бла кенгешчини жууплыгындады деп тургандыла. Жыйылууда уа башланган школлада окугъанларына жамауатча илешдирги, аланы омир жылы ичинде бир бирлерине тентлик этерге хурмет берирге, мектеп жашуга тѳшѳндѳруу жумушла сабийлени усталарында болганын аныглатхандыла. Башхача айтханда уа, ол жууплыкъты башланган классны окугъанларыда салында.

Дагында мында ала «Биринчилени атпалары» атлы къымылдауга арта къыйналмай, аны магванасын да толусунай аныгалап, алай ётѳп къалады, юйретуучи ол жазда бардырага тийишлисине тошѳндѳргенди. Бюгонюкде анда кѳрген амалларыны хайырланьгъа, аланы ишиме кийирге кюрешеме. Сабийле аслам затны ойнай-ойнай аныглыкъ болугъун, ол мадраланы хайырлыкъларын да кѳрѳп турма.

- Усталыкъ - ол да чыгармачылыкъны бир торлюсюю. Башланган классдада окугъанлары уа Бюгонде башха-башха эмда ан аныглыкъ болугъа керекди. Нек барды хунерим дегер болукъсыз?

- Бюгонюкдеги классыма окугъан сабийлерини сахна оюн, фпешѳм дегенча затланы сюевиле. Ала нени жазганыларына, къалай илгериме болганыларына кѳп ишлерге керѳешеме. Нек десенг гитчелерге сейир кѳрѳнсе эттенгит, гитчюлѳклерди да анга кѳреди.

Башланган классда, сѳз ючюн, башха-башха амалланы хайырланьп кѳрѳрге да керѳе болады. Сабийчиклени бир бирлери бла уа энцирек корѳширге да тошеди. Ишлей барганын къадад а сынамгын, торлю-торлю юлѳгѳе - ала барысы да кесерге чакырыла тошѳлѳмалы амалла бютѳн себепликлерин бергенерин.

Сабийлени кесибини театрда элтирге бек сюеме. Саудай да репертуарларына къарап къагъанларын аныглыкъ болугъа керекди. Бизге окуучулармы артистерибизни ким къауысы болганын иги биледиле. Анда-мында тойлада кѳрѳп танысала да, къуанганларыны, ала бла суратка тошѳрге сюйгенлерини да айтдыла.

Бизни мектебимиз ошѳн жылда «Ана тилим» - жаным-тилим - мени дуниям!» деген герон даражалы фестивалга къатышканын кесигиз билесиз. Анга къалай хазырланады, нени къалай этѳбиз деп устаз юлѳктѳе жыйындарыбызда, бир къауум зат бла байламлы кѳп къарамым билдиргенди, директорубуз Галина Борисовна айтханынча эт деп, эркинлик бергенине ырызлама. Школда алыкъ 13 жый ишлейме, аны себепли аны маза ышанганы ол да уллу сынам болганды, энци кесими окуна айтсам.

Аныгалаа кесим, сабийле да бек

Жыйылыу

Жазыучула — уруш аулаклага

Республикада жылны аллындан окуна Улуу Хорпаны 80-жыллыгына аталган ишле тохтамай бардыла. Бу конюде «Жашууну эмда адабият чыгармачылыкъны юслеринден халпарла» деген проект чекеринде, Къабатыр-Малкъарны Жазыучула союзу къурап, Поззия салонда Улуу Ата журт урушка къатышкан жазыучулары бла поэзия эсгеруи игир барганды. Ары жазыучула, журналистле, «Надежда Россие» атлы битеуроссей жандаурулукъ жамауат биригуюно келечилери да келгендиле.

Ол Гуртуланы Бертин, Хочуланы Салихи, Гелланы Рамазанын, Будаылы Азретни, Гаттуланы Максимни, Къулийланы Къаисыны бла Хажми-Мусаыны, Маммеланы Ибрагимни, Мактуланы Сафарны, Этезланы Омарны, Кадиланы Хабуну къалайлада уруш этгенерин, не сѳзгѳла алгъанларын да энци белгилегенди. Шахмарзалан Саид да сакънылганды. «Улуу Ата журт уруш башланганды, анга элли бѳс жын болганына да къара-

Жыйылыу

Жазыучула — уруш аулаклага

Республикада жылны аллындан окуна Улуу Хорпаны 80-жыллыгына аталган ишле тохтамай бардыла. Бу конюде «Жашууну эмда адабият чыгармачылыкъны юслеринден халпарла» деген проект чекеринде, Къабатыр-Малкъарны Жазыучула союзу къурап, Поззия салонда Улуу Ата журт урушка къатышкан жазыучулары бла поэзия эсгеруи игир барганды. Ары жазыучула, журналистле, «Надежда Россие» атлы битеуроссей жандаурулукъ жамауат биригуюно келечилери да келгендиле.

Ол Гуртуланы Бертин, Хочуланы Салихи, Гелланы Рамазанын, Будаылы Азретни, Гаттуланы Максимни, Къулийланы Къаисыны бла Хажми-Мусаыны, Маммеланы Ибрагимни, Мактуланы Сафарны, Этезланы Омарны, Кадиланы Хабуну къалайлада уруш этгенерин, не сѳзгѳла алгъанларын да энци белгилегенди. Шахмарзалан Саид да сакънылганды. «Улуу Ата журт уруш башланганды, анга элли бѳс жын болганына да къара-

Жыйылыу

Жазыучула — уруш аулаклага

Республикада жылны аллындан окуна Улуу Хорпаны 80-жыллыгына аталган ишле тохтамай бардыла. Бу конюде «Жашууну эмда адабият чыгармачылыкъны юслеринден халпарла» деген проект чекеринде, Къабатыр-Малкъарны Жазыучула союзу къурап, Поззия салонда Улуу Ата журт урушка къатышкан жазыучулары бла поэзия эсгеруи игир барганды. Ары жазыучула, журналистле, «Надежда Россие» атлы битеуроссей жандаурулукъ жамауат биригуюно келечилери да келгендиле.

Ол Гуртуланы Бертин, Хочуланы Салихи, Гелланы Рамазанын, Будаылы Азретни, Гаттуланы Максимни, Къулийланы Къаисыны бла Хажми-Мусаыны, Маммеланы Ибрагимни, Мактуланы Сафарны, Этезланы Омарны, Кадиланы Хабуну къалайлада уруш этгенерин, не сѳзгѳла алгъанларын да энци белгилегенди. Шахмарзалан Саид да сакънылганды. «Улуу Ата журт уруш башланганды, анга элли бѳс жын болганына да къара-

Жыйылыу

Жазыучула — уруш аулаклага

Республикада жылны аллындан окуна Улуу Хорпаны 80-жыллыгына аталган ишле тохтамай бардыла. Бу конюде «Жашууну эмда адабият чыгармачылыкъны юслеринден халпарла» деген проект чекеринде, Къабатыр-Малкъарны Жазыучула союзу къурап, Поззия салонда Улуу Ата журт урушка къатышкан жазыучулары бла поэзия эсгеруи игир барганды. Ары жазыучула, журналистле, «Надежда Россие» атлы битеуроссей жандаурулукъ жамауат биригуюно келечилери да келгендиле.

Ол Гуртуланы Бертин, Хочуланы Салихи, Гелланы Рамазанын, Будаылы Азретни, Гаттуланы Максимни, Къулийланы Къаисыны бла Хажми-Мусаыны, Маммеланы Ибрагимни, Мактуланы Сафарны, Этезланы Омарны, Кадиланы Хабуну къалайлада уруш этгенерин, не сѳзгѳла алгъанларын да энци белгилегенди. Шахмарзалан Саид да сакънылганды. «Улуу Ата журт уруш башланганды, анга элли бѳс жын болганына да къара-

